

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 Oslo

Vår ref. #233709
Deres ref. 12/4879

Oslo, 29.1.2013

Høring om lovforslag for å styrke pasienters, brukeres og pårørendes stilling i tilsynssaker m.m. – høringsuttalelse fra Redd Barna

Redd Barna viser til helse- og omsorgsdepartementets høringsbrev datert 20.12.2012. Vi takker for muligheten til å komme med våre innspill.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for oppfyllelse av barnerettighetene slik de er nedfelt i FNs konvensjon om barnets rettigheter. Redd Barnas Norgesprogram arbeider for styrking av barns rettigheter, og overvåker og bekjemper brudd på barnerettighetene i Norge.

I tråd med vårt mandat som barnerettighetsorganisasjon vil vi basere innspillene våre på barnekonvensjonens bestemmelser, og i denne sammenheng særlig på artikkel 12, som slår fast at hvert barn har rett til å uttrykke sine synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og til å få sine synspunkter behørig vektlagt i samsvar med barnets alder og modenhet. I sin generelle kommentar nr. 12 om barnets rett til å bli hørt, fremhever FNs komité for barnets rettigheter at god informasjon tilpasset det enkelte barnet er en forutsetning for at barnet skal kunne utøve sin rett til å bli hørt. Retten til informasjon anses derfor som helt sentral i oppfyllelsen av barnekonvensjonens artikkel 12.¹

Retten til å bli hørt regnes som ett av fire grunnleggende og gjennomgående prinsipper i konvensjonen, ved siden av ikke-diskriminering, vektleggingen av barnets beste og retten til liv og utvikling. Med dette som utgangspunkt har vi ett spørsmål til departementets lovforslag, som dreier seg om hvorvidt disse lovforslagene også gjelder barn og styrking av deres rettigheter i tilsynssaker. Vi er svært positive til at departementet ønsker å styrke pasienters, brukeres og pårørendes stilling i tilsynssaker m.m., men for oss er det ikke helt klart hvorvidt og på hvilken måte dette også gjelder barn og barns rett til å få tilrettelagt informasjon og bli hørt i disse sakene.

Barnekonvensjonen ble ratifisert av Norge i 1991, og i 2003 ble konvensjonen inkorporert i norsk lov og gitt forrang foran nasjonale lover ved eventuell motstrid. I sine avsluttende merknader av januar 2010 anbefaler FNs barnekomité i punkt 9 at norske myndigheter fortsetter sitt arbeid med å

¹ <http://www.regjeringen.no/upload/BLD/Barnets%20rettigheter/Generell%20kommentar%2012.pdf>

tilpasse norsk lov til konvensjonen, herunder gjennom lovendringer eller nye lover.² Barnets rett til å bli hørt i helse spørsmål er ett av tre områder som trekkes spesielt frem av komiteen.

I sin generelle kommentar nr. 12 fraråder barnekomiteen statene å innføre aldersgrenser, enten det er i lovverket eller i gjeldende praksis, som kan begrense barnets rett til å bli hørt i alle forhold som vedrører han eller henne. Både barnevernloven og adopsjonsloven inneholder bestemmelser som slår fast at barn som er fylt 7 år og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter skal høres før det tas avgjørelser som angår dem. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har nå ute på høring et forslag om endringer i barneloven som styrker barn som er yngre enn syv år sine muligheter for å uttrykke sine meninger og bli hørt, som bringer bestemmelsen om barns uttalerett i denne loven i enda bedre overensstemmelse med barnevernloven, adopsjonsloven og barnekonvensjonen.

I pasient- og brukerrettighetsloven er det imidlertid først når barnet er fylt 12 år at det fremkommer tydelig at barnet skal få si sin mening i alle spørsmål som angår egen helse, jf. § 4-4. I § 3-1 om pasientens og brukerens rett til medvirkning ved utforming og gjennomføring av helse- og omsorgstjenester, sies følgende i andre ledd: «Barn under 18 år skal tas med på råd *når barnets utvikling og modning og sakens art tilsier det*» (vår utheving). I § 6-5 slås fast at et barn kan opptre som part i en sak og gjøre partsrettigheter gjeldende dersom barnet har fylt 12 år og forstår hva saken gjelder.

I definisjonen av «pasientens pårørende» i pasient- og brukerrettighetsloven § 1-3, anses kun myndige barn og myndige søsken som pårørende. Definisjonene av «bruker» og «pasient» i samme paragraf omfatter, slik vi oppfatter det, både voksne og barn. Etter hva Redd Barna kan se er ikke barn spesifikt nevnt i det gjeldende høringsnotatet. Det er dermed uklart for oss hvorvidt begrepene «pasient» og «bruker» i høringsnotatet også omfatter barn som pasienter og barn som brukere.

I lys av våre kommentarer ovenfor ber vi derfor departementet om å tydeliggjøre hvorvidt de gjeldende lovforslag også gjelder barn, med henvisning til barnekonvensjonen og særlig artikkel 12 om barnets rett til å bli hørt.

Med vennlig hilsen
Redd Barna,

Sanne Hofman
Spesialrådgiver barns rettigheter

Grete Vandvik
Seniorrådgiver barns rett til å bli hørt

Janne Raanes
Leder Norgesprogrammet

² <http://www.regjeringen.no/pages/2354993/BK4-eksaminasjonen%20-%20Avsluttende%20merknader%208%204%2010.pdf>